

CUITUR GO

Marijke Boon schrijft smartlappen voor mensen met HAVO

door JAN EILANDER

Marijke Boon: treurrijge treksak en een vleugje cynisme

HET LEVENSLIED IS NIET dood. Het levenslied is verhuisd. Het levenslied woont in Oud-Zuid of in die mooie buitenwijk.

Bewijs nummer 1 werd geleverd op het onlangs gehouden voorland Festival. Een festival voor en door mensen die zich sinds mensenheugenis rasechte Amsterdammers noemen, maar stiekem al jaren in Purmerend wonen. Wat doet de 'Jordanees' anno nu? Die kopieret Lee Towers, een Rotterdammer goetheert, die op zijn beurt weer wegloupt met die vreselijke, engelstalige 'entertainers'.

Hetlek an zollek an zro de reen ent joe nreer zollek

Dat schiet dus niet op. En daarom is het maar goed dat er in de buitenwijken mensen als Marijke Boon wonen. Want die zijn verzot op de smartlap en tillen dat chansson ook nog een keer —mooi meegenomen — maar een literairder niveau. Boon, een zangeres, een beetje een cabaretière, een accordeoniste heeft onlangs in eigen beheer een CD uitgebracht, *Ge-mengde boeketten*.

Levensliederen voor hen met HAVO of meer. *Gemengde boeketten* is een bloemlezing uit Boons rijke oeuvre, waarin: Marijke Boon zingt Marijke

Boon en Marijke Boon zingt hits van De Bolts, het duo waarmee ze met Siet van der Linden furore maakte als straat- en cafe-act. Ter introductie: *De zaddel des tijds*

Ik fiets door het leven op de zaddel des tijds, soms is het zwelske, zie tenten, kampen en yoghurt en brood

belust als ik goed kijk, dangingins ook de dood

TOEN MARIJKE BOON NOG EEN Boontje was kreeg ze van haar vader de verzamelde werken van J.H. Speenhoff cadeau. Compleet met muziek en al. *Van Moeders brief tot en met het door de Zangers Zonder Naam zo hartverscheurend vertolkte Het Broekje van Jantje (Er was eens een ventje / Die vroeg aan z'n moeder om broek / maar moeder: vertaande geen centje / en vader was zekenhing zaak)*

Wat Boon in Speenhoff zo aantrok, dat was dat hij enerzijds van die waanzinnige dingen schreef — dat van die broek en die centjes is uit het leven zelve gegrepen — maar dat hij anderzijds ook zulke haarlijke nonsens schreef. Dat lied over *Het Derde Gedeelte*, over het soort vrouwen waar Speenhoff een bloekdel aan had: zelfbewuste vrouwen,

vrouwen met een broek aan. Mer de Bolts accentueerde ze het dubbelzinnig karakter van Speenhoffs liederen. Ze zong ze vol overtuiging, omdat die liederen heerlijk zingen, maar met een knipoog, een kleine entract met Van der Linden leverde ze commentaar op de teksten. Want die ontan kon je natuurlijk niet zingen alsof je het meende.

Door de resarch die ze pleegde voor de Bolts, er is geen smartlap voor haar verhoorden gehelven, is ze, zeg maar gestrikt en van de grootste kenners van dat genre geworden. Ten behoeve van haar cursussen 'smartlappen-schrijven' analyseerde ze haar uitgebrachten platencollectie. Ze ontdekte dat het perfecte levenslied volgens een vast stelsel kon gemaakt worden. Er moet een tegenstelling in *Jij was jong, ik was oud* of *Ik was heet, jij was koud*, zoiets. Dan heb met edle motieven, gouden kettingen, zilveren oorbelleten. Bloemen, veel bloemen. Gladiolen, rode rozen of witte rozen op witte zijde. En dan is de absolute voorwaarde dat het item Dood&Ellende buiten de schuld van de hoofdpersoon moet plaats grijpen. Een gezin mag wel ontvrikt raken, sater nog, en gezin moet ontvrikt raken, maar dat moet dan komen omdat vader ver-

drank in de woeste baren, moeder levenloos in het kraambed achterbleef, of zoon die werd verbracht door een boze wolf.

Door het alomnibale taalgebruik onderging de klassieke smartlap een soort van devaluatie. Kijk, zo'n Zangers Zonder Naam, die kloppe. Weliswaar werden vijfvel al haar liederen door Johnny Hoese geschreven, maar toch, je geloofde de haar. De mensen herkenden zich in haar smartlappen. Boon zou zich zelfs kunnen voorstellen, dat ook zij in tranen zou uitbarsten bij het horen van een ZZN-chansson. Als haar moeder zou komen te overlijden bijvoorbeeld.

Maar goed, Marijke Boon doet nu haar eigen 'moderne levensliederen'. Ze zingt over zaken die haar en kennelijk ook andere moderne mensen raken. Laten we het zo zeggen: de muziek is gebleven, ook talen, gouden kettingen, zilveren oorbelleten worden treurrijge treksak, maar de inhoud is ietwat aangepast aan de tijd.

Marijke Boon is een vrouw-alleen, een bewaart alleerstaaude Haar laatste programma *Een jark met rozen ging over zo'n vrouw*. De meeste liederen op de CD stammen uit dat programma. Bijvoorbeeld *Smart-lap*.

Als s' avond de hel gaat

dan doe ik een baby na die built in zijn bedje en daarna de sren van pa ik loop de trap af ik ben niet alleen 't gezin heeft bescherming vandaar dat ik zeem.

NADAT BOON DAT LIED GEZONGEN had tijdens een optreden op Texel, kwam er een vrouw naar haar toe en die zei:

„Meld, mijn man is net overleden. En verdomd, als ik alleen ben doe ik precies hetzelfde, dan ga ik fluiten en praten.” Waarmee dus gezegd: Boon heeft iets te zeggen. Ze vertelt iets over het leven, waar ze eerlijk gezegd, niet zo optimistisch over is. Ze vindt de Mensch lelijk en vreselijk intolerant. De eehling in de samenleving, die wordt maar mondsmaat geconcepteerd. Een vrouw-alleen, die moet zich aanpassen of haar kop houden. Maar anders dan de door haar zo gewaardeerde ZZN bezit Boon een gezonde dosis zelfspot en ironie en hebben haar liedjes ondanks alle bezongen ellende, telkens weer een grappige pointe. Het 'moderne levenslied', doecert ze mag tot een omgerekte mondbok, ja zelfs tot een bulderende hach leiden, maar moet altijd tot een licht nadenken stemmen. Het van-af-hout-zaggen-planken genre is over. Als je mensen wilt meslepen, zegt Boon, dan moet dat via een knipooig, via een vleugje cynisme.

Marijke Boon: *Gemengde boeketten*, Duitshuis, Munich Records.